

Część I
TYPOLOGIE SYSTEMÓW RZĄDÓW

Rozdział I

System polityczny i system rządów

<i>(Krzysztof Mrozek)</i>	13
1. System polityczny	13
2. Typologia systemów politycznych	17
2.1. Poliarchie	17
2.2. Nie-poliarchie	18
3. System rządów	22
4. Typologia systemów rządów	23
4.1. Parlamentarne systemy rządów	24
4.1.1. Klasyczny system parlamentarny	24
4.1.2. Kanclerski system rządów	26
4.2. Półprezydencki system rządów	27
4.3. Prezydenckie systemy rządów	30
4.4. System superprezydencki	34
4.5. Komitetowy system rządów	36

Rozdział II

Typologia republikańskich systemów rządów

<i>(Marek Jabłonowski, Wojciech Jakubowski, Piotr Załęski)</i>	39
1. Państwa liberalno-demokratyczne	40
1.1. System trójpodziału władzy	40
1.1.1. Republiki parlamentarne	41
1.1.1.1. Republiki gabinetowe	41
1.1.1.2. Republiki kanclerskie	42
1.1.2. Republiki prezydialne	42
1.1.2.1. Republiki prezydenckie	42
1.1.2.2. Republiki prezydencko-parlamentarne i semiprezydenckie	44
1.1.3. System jednolitości władzy – republiki komitetowe	45
2. Państwa hybrydowe	46
2.1. Republiki superprezydenckie	46
2.2. Republiki islamskie	47
2.3. Między demokracją liberalną a socjalizmem	47
2.3.1. Republiki nominalnie socjalistyczne	47
2.3.2. Państwa niemarksistowskie realizujące „socjalistyczną drogę rozwoju”	48
3. Państwa socjalistyczne	49
3.1. Państwa dyktatury proletariatu	50

3.2. Państwa dyktatury dynastycznej	51
3.3. Państwa „socjalizmu XXI wieku” (boliwarianizm)	51
4. Republiki pozorne – dyktatury wojskowe	51
5. Republiki w upadku	52
5.1. Państwa upadające	54
5.2. Państwa upadłe	54
5.3. Całkowita destrukcja państwowości	55

Rozdział III

Typologia monarchicznych systemów rządów

(Marek Jabłonowski, Wojciech Jakubowski, Piotr Załęski)	57
1. Monarchie dziedziczne	58
2. Monarchie w Commonwealth	63
3. Żyjący monarchowie krajów obecnie republikańskich	65
4. Monarchie elekcyjne	66
4.1. Patrymonialna monarchia hierokratyczna	66
4.2. Federalne monarchie elekcyjne	67
4.3. Monarchie elekcyjne w obrębie dynastii	69
4.4. Monarchia pośrednio elekcyjna	70

Rozdział IV

Typologia państw „sui generis”

(Wojciech Jakubowski, Piotr Załęski)	71
1. Państwo <i>de facto</i> (Tajwan)	71
2. Państwo <i>in statu nascendi</i> [Sahara Zachodnia → rozdz. V]	73
3. Protektorat międzynarodowy <i>de iure</i> (Kosowo)	73
4. Protektoraty <i>de facto</i>	74
4.1. Państwa częściowo uznane na arenie międzynarodowej (Cypr Północny, Abchazja, Osetia Południowa)	74
4.2. Państwa nieuznawane na arenie międzynarodowej (Naddniestrze, Noworosja, Górski Karabach)	77
5. Państwo separatystyczne (Somaliland)	80
6. Terytorium o specyficznym statusie (Palestyna)	81
7. Terytorium o nieustalonym statusie (Wyspa Brecqhou)	83

Rozdział V

Terytoria zależne

(Wojciech Jakubowski, Elena Breslavskaja)	85
1. Europa	85
2. Azja	88
3. Afryka	90
4. Ameryka Północna	90
5. Ameryka Południowa	94

6. Australia i Oceania	96
7. Antarktyka	99

Część II

WYBRANE SYSTEMY RZĄDÓW

Uwagi metodyczne.....	105
-----------------------	-----

Rozdział I

Systemy rządów państw członkowskich UE

(Konstanty A. Wojtaszyk, Wojciech Jakubowski, Tomasz Słomka,

Jarosław Szczepański) .....

1. Projekt integracji europejskiej	109
1.1. Proces integracji europejskiej po II wojnie światowej	111
1.2. System polityczny państwa a instytucje UE	111
2. Republiki	114
2.1. Republiki parlamentarne	114
2.1.1. Europa Zachodnia	114
2.1.1.1. Republika Irlandii	114
2.1.1.2. Republika Włoska	117
2.1.2. Europa Wschodnia	121
2.1.2.1. Państwa postsocjalistyczne	122
2.1.2.1.1. Republika Bułgarii	122
2.1.2.1.2. Republika Czeska	125
2.1.2.1.3. [Rzeczpospolita Polska → tom III]	128
2.1.2.1.4. Rumunia	128
2.1.2.1.5. Republika Słowacka	131
2.1.2.1.6. Państwo Węgierskie	134
2.1.2.2. Państwa postradzieckie	137
2.1.2.2.1. Republika Estonii	137
2.1.2.2.2. Republika Litewska	140
2.1.2.2.3. Republika Łotewska	142
2.1.2.3. Państwa postjugosłowiańskie	144
2.1.2.3.1. Republika Chorwacji	145
2.1.2.3.2. Republika Słowenii	148
2.1.3. Europa Południowa	151
2.1.3.1. Grecja	151
2.1.3.2. Republika Malty	155
2.2. Republiki kanclerskie	158
2.2.1. Republika Austrii	158
2.2.2. Republika Federalna Niemiec	161
2.3. Republika parlamentarno-prezydencka – Republika Portugalska ..	166
2.4. Republiki semiprezydenckie	169
2.4.1. Republika Finlandii	169

2.4.2. Republika Francuska	171
2.5. Republika prezydencka – Republika Cypryjska	175
3. Monarchie parlamentarne	178
3.1. Królestwo Belgii	178
3.2. Królestwo Danii	181
3.3. Królestwo Hiszpanii	184
3.4. Wielkie Księstwo Luksemburga	188
3.5. Królestwo Niderlandów	192
3.6. Królestwo Szwecji	196
3.7. [Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii → pkt 5]	199
4. Terytoria o statusie specjalnym	199
4.1. Regiony najbardziej oddalone UE	199
4.2. Terytoria europejskie, za stosunki zewnętrzne których odpowiedzialne jest państwo członkowskie	200
4.3. Terytoria specjalne wchodzące w skład UE	200
4.4. Kraje i terytoria zamorskie państw członkowskich UE	200
4.5. Terytoria zależne od państw członkowskich UE pozostające poza Unią	201
5. Państwo wdrażające procedurę wystąpienia z UE – Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii	202
6. Kraje uznane przez Komisję Europejską za oficjalnych kandydatów do UE	210

Rozdział II

Systemy rządów wybranych państw europejskich

(Wojciech Jakubowski, Elena Breslavskaja)	211
1. Republiki	211
1.1. Republiki parlamentarne	211
1.1.1. Republika Albanii	211
1.1.2. Republika Islandii	214
1.2. Republiki komitetowe	215
1.2.1. Najjaśniejsza Republika San Marino	215
1.2.2. Konfederacja Szwajcarska	217
2. Monarchie	220
2.1. Monarchie parlamentarne	220
2.1.1. Księstwo Andory	220
2.1.2. Królestwo Norwegii	223
2.2. Monarchie konstytucyjne	225
2.2.1. Księstwo Liechtenstein	225
2.2.2. Księstwo Monako	227
2.3. Teokratyczna monarchia absolutna – Państwo Miasta Watykańskiego	228

Rozdział III

Systemy rządów republik postjugosłowiańskich

(<i>Wojciech Jakubowski, Elena Breslavskaja</i>)	231
1. Projekt jugosłowiański (1918–2006)	231
2. Republiki parlamentarne	233
2.1. Bośnia i Hercegowina	233
2.2. [<i>Republika Chorwacji</i> → rozdz. I]	237
2.3. Czarnogóra	237
2.4. [<i>Republika Słowenii</i> → rozdz. I]	238
2.5. Republika Macedonii	238
3. Republika parlamentarno-prezydencka – Republika Serbii	240

Rozdział IV

Systemy rządów republik postradzieckich

(<i>Piotr Załęski, Oliwia Piskowska</i>)	243
1. Projekt radziecki (1922–1991)	243
2. Rozpad ZSRR	244
3. Koncepcja integracji przestrzeni postradzieckiej – projekt Wspólnoty Niepodległych Państw	244
3.1. Państwa-założyciele WNP	246
3.1.1. Republika Białorusi	246
3.1.2. Federacja Rosyjska	248
3.1.3. Ukraina	252
3.2. Pozostałe państwa członkowskie	255
3.2.1. Republika Armenii	256
3.2.2. Republika Azerbejdżanu	258
3.2.3. Republika Kazachstanu	260
3.2.4. Republika Kirgiska	262
3.2.5. Republika Mołdawii	263
3.2.6. Republika Tadżykistanu	265
3.2.7. Republika Uzbekistanu	267
4. Państwo stowarzyszone z WNP – Turkmenistan	269
5. Państwa członkowskie UE	270
5.2.1. [<i>Republika Estonii</i> → rozdz. I]	270
5.2.2. [<i>Republika Litewska</i> → rozdz. I]	271
5.2.3. [<i>Republika Łotewska</i> → rozdz. I]	271
6. Gruzja	271

Rozdział V

System rządów Stanów Zjednoczonych Ameryki

(<i>Konstanty A. Wojtaszczyk, Wojciech Jakubowski</i>)	273
1. Główne zasady ustrojowe	275
2. System organów władzy publicznej	276

Rozdział VI

Systemy rządów wybranych państw pozaeuropejskich

(Konstanty A. Wojtaszczyk, Wojciech Jakubowski, Tomasz Słomka)	287
1. Republiki	287
1.1. Republiki parlamentarne	287
1.1.1. Republika Indii	287
1.1.2. Państwo Izrael	291
1.1.3. Republika Nauru	293
1.1.4. Republika Turcji	294
1.1.5. Republika Wysp Marshalla	296
1.2. Republiki prezydenckie	297
1.2.1. Republika Chile	297
1.2.2. Stany Zjednoczone Meksyku	298
2. Monarchie	300
2.1. Monarchie parlamentarne	300
2.1.1. Związek Australijski	300
2.1.2. Japonia	303
2.1.3. Kanada	305
2.1.4. Nowa Zelandia	308
2.1.5. Tuvalu	310
2.2. Monarchie konstytucyjne	311
2.2.1. Królestwo Marokańskie	311
2.2.2. Królestwo Tonga	313
2.3. Monarchie absolutne	314
2.3.1. Królestwo Arabii Saudyjskiej	314
2.3.2. Państwo Zjednoczonych Emiratów Arabskich	316
3. Państwa hybrydowe	318
3.1. Państwo nominalnie socjalistyczne – Kooperacyjna Republika Gujany	318
3.2. Państwo teokratyczne – Islamska Republika Iranu	319
4. Państwo socjalistyczne – Chińska Republika Ludowa	321
5. Państwo <i>in statu nascendi</i> – Sahara Zachodnia	327
6. Państwo upadłe – Somalia	329

Rozdział VII

Systemy ustrojowe niepaństwowych podmiotów suwerennych

(Wojciech Jakubowski)	333
1. Stolica Apostolska	333
2. Suwerenny Rycerski Zakon Maltański	341

Bibliografia selektywna	347
--	------------

Nota o autorach	351
----------------------------------	------------